

Utbildningsinspektion i grundskolan Högastensskolan

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Högastensskolan	Antal barn/elever
Grundskola	397
Skolbarnsomsorg	69
Förskoleverksamhet	56
Förskoleklass	19

Utbildningen vid skolan omfattar förskoleklass, grundskola med årskurs 1-9 samt fritidshem. I anslutning till skolan finns förskola. Från och med årskurs 4 väljer alla elever något av profilämnena musik, idrott eller slöjd. 30 procent av eleverna kommer från annat upptagningsområde än Högastensskolans.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag. Skolan är organiserad med utgångspunkt i fem hus, Hus A årskurs 6 och 9, Hus B årskurs 7 och 8, Hus C årskurs 4 och 5, Hus D årskurs 2 och 3 samt Hus Tättingen innehållande förskoleklass och årskurs 1. I respektive hus finns två arbetslag. Varje årskurs utgör en elevgrupp (från årskurs 4) och består av 25 till 60 elever. Till varje elevgrupp hör minst tre lärare med olika kompetenser. För att skapa trygghet och kontinuitet för elever och föräldrar har alla elever en mentor.

Området som skolan är belägen i består av villor, flerfamiljshus och industrier. Befolkningsunderlaget är mycket blandat sett ur ett socialt och kulturellt perspektiv. Cirka 20 procent av eleverna på skolan har utländsk bakgrund.

Skolans huvudbyggnad är från 1965 och ombyggd vid ett par tillfällen. En ny idrottshall och en tillbyggnad av skolan stod klar 2001. Förändringarna gjordes bland annat för att anpassa lokalerna för att utöka verksamheten med årskurserna 7-9. Skolan har nära till havet och fina idrottsmöjligheter.

I likhet med övriga grundskolor i Helsingborgs kommun deltar Högastensskolans rektorsområde i "Försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan".

Genomförandet av inspektionen i Högastensskolan

Skolverket sände den 11 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Högastensskolan har bestått av undervisningsråden Ebba Svartz och Per-Ingvar de la Motte. Besök i Högastensskolan genomfördes den 22 och den 23 april 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Högastensskolan, F-9, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Högastensskolan genomfördes formella intervjuer med elever, föräldrar, pedagogisk personal, elevvårdspersonal samt med rektorn och biträdande rektorn. Inspektörsteamet blev guidade runt på skolan av två elever och under delar av dagarna observerades delar av lektioner i de olika arbetslagen. Under besöket fördes också samtal med skolmåltidspersonal.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit den attitydundersökning som Helsingborgs kommun nyligen genomfört, Kvalitetsmätning 2003.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

I Högastensskolan arbetar man aktivt och medvetet kring de demokratiska värdena vilka eleverna också visar goda kunskaper i. I början av höstterminen har skolan introduktionsveckor för elever och personal där man arbetar kring normer och värden. Detta upplevs mycket positivt och har gett effekt för sammanhållningen i grupperna och för attityder och förhållningssätt bland elever och vuxna på skolan. Det finns regler på skolan som är väl kända av eleverna och eleverna uttrycker sitt ogillande om det är någon som inte följer reglerna.

I samtalen med eleverna mötte inspektörsteamet elever med förmåga att uttrycka sig och argumentera. Eleverna kunde redogöra för sina synpunkter på ett sakligt sätt och visade varandra respekt i samtalen. Personal och föräldrar beskrev eleverna som frimodiga, ärliga och vänliga mot varandra.

Eleverna ser vikten av och har vilja att påverka verksamheten på skolan. Bland annat har de genomdrivet att ett café och en skolidrottsförening har startat på skolan. Syftet med skolidrottsföreningen är att ge eleverna större möjlighet att påverka innehållet i idrottsundervisningen till exempel med turneringar och andra evenemang.

Eleverna tränas utifrån ålder och mognad att ta större och större ansvar för sin utbildning och sin miljö. Inspektörsteamet bedömer att övervägande delen av

eleverna visar förmåga att ta detta ansvar. Dock uppger lärarna att elevernas intresse för ansvarstagande av det formella inflytandet avtar med stigande ålder.

Elevunderlaget på skolan är mycket blandat och eleverna kommer från olika sociala och kulturella miljöer. Detta har till följd att eleverna, på ett naturligt sätt, har god acceptans för varandras och människors olikheter såväl som människors lika värde. Eleverna visar stor social kompetens. Mobbning eller andra former av kränkande behandling förekommer sällan på skolan.

Elever, föräldrar och personal upplever miljön på Högastensskolan som trygg, både fysiskt och psykosocialt. Miljön är lugn och tyst med intresserade, aktiva elever och med lust att lära.

Sammanfattningsvis utvecklar eleverna på Högastensskolan normer, värden och förhållningssätt som ligger i linje med de nationella målen i läroplanen. Miljön är trygg, lugn och harmonisk vilket ger eleverna möjlighet till ett lustfyllt och meningsfyllt lärande.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Högastensskolan är målen för utbildningen föga kända av elever och föräldrar och föräldrarna önskar bättre information om mål och betygskriterier.

Eleverna är organiserade i elevgrupper om 25 till 60 elever och ingår i olika mindre gruppkonstellationer beroende på arbetsuppgift och behov. Flertalet elever är därför vana att arbeta självständigt såväl som att arbeta tillsammans med andra.

Resultatet på de nationella ämnesproven i skolår 5 har kontinuerligt förbättrats under de senaste åren. Förbättringen har gått från ca 70 procent godkända 2001 till 96 procent godkända 2003. År 2003 var det fyra elever av totalt 45 som inte nådde målen i svenska. Av totalt 48 elever var det en elev som inte nådde målen i matematik och engelska.

Läsåret 2002/2003 hade Högastensskolan sin första årskurs 9 med totalt 50 elever. På de nationella ämnesproven i skolår 9 våren 2003, nådde samtliga elever i svenska, 47 elever i matematik och 49 elever i engelska, minst godkänt. Överensstämmelsen mellan resultatet på de nationella ämnesproven och slutbetyget i skolår 9 är god. Våren 2003 hade 94 procent av eleverna i årskurs 9 behörighet till gymnasieskolans nationella program, jämfört med rikets 89,9 procent. Dock nådde endast 66 procent av eleverna målen i alla ämnen, jämfört med rikets 74,8 procent. Enligt Skolverkets databas SALSA är skolans resultat 7 procent lägre än modellberäknat värde. Däremot är det modellberäknande meritvärdet på Högastensskolan 202 medan skolan uppvisar ett resultat på 204.

Sammanställningen av slutbetyget för årskurs 9 våren 2003 visar att en stor andel av eleverna inte nådde målen i de naturorienterande ämnena. Det samma gäller betygssammanställningen för årskurs 9 hösten 2003. De lärare som deltog i samtalen förklarar detta med att det är nytt för personalen att arbeta med årskurserna 7 till 9 och att rutiner saknas för betygskonferenser, bedömningsdiskussioner m.m.

Inspektörsteamet drar slutsatsen utifrån gällande resultat att skolan lägger mer tyngd på ämnena svenska, matematik och engelska. Det är angeläget att skolan arbetar för att resultaten förbättras även i övriga ämnen för att inte utvecklas till en treämnesskola.

Sammanfattningsvis är målpuppfyllelsen god på Högastensskolan och eleverna får till stor del det stöd och de utmaningar som de behöver. Inspektörsteamet bedömer att elevernas utveckling och lärande är av god kvalitet och ligger i linje med läroplanens och kursplanernas mål. Dock bör målen och betygskriterierna göras kända för eleverna och alla ämnen ha samma tyngd i undervisningen. Det är viktigt att ledningen är uppmärksam på resultaten i samtliga ämnen och följer dem systematiskt för högre målpuppfyllelse.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I Högastensskolan finns formella organ för samverkan med eleverna i form av klassråd, elevråd och skolidrottsförening. Det demokratiska förhållningssättet och de demokratiska principerna tränar skolan genom att låta eleverna välja representanter till elevrådet. Eleverna väljer medvetet kamrater som har god förmåga att uttrycka sig och argumentera. Skolan har två elevråd, ett för årskurs 1-5 och ett för årskurs 6-9. I elevrådet ansvarar eleverna för att agera ordförande, sekreterare och kassör. En lärare ingår i respektive elevråd. De frågor som tas upp till diskussion är i huvudsak av praktisk karaktär och tenderar ibland att bli elevernas önskelistor. Rektorn deltar i elevrådet när större och mer generella frågor för skolan tas upp. Inför klassrådsmötena har eleverna möjlighet att föreslå ärenden till dagordningen. Några av eleverna tycker att deras förslag i klassråden sällan tas tillvara och ser heller inget resultat av diskussionerna som förs. I alla klasser avsätts inte regelbundet tid till klassrådsmöten. Skolan har så kallade elevhearing där ledningen för diskussioner med elever om skolans lokala mål och hur dessa uppfattas.

Skolan arbetar aktivt för att få föräldrarna engagerade och delaktiga i arbetet och utvecklingen av skolan och söker olika vägar för att nå detta. Delaktighet och samverkan med föräldrarna sker till exempel genom utvecklingssamtal, portfolion, individuella utvecklingsplaner, föräldramöten och föräldraråd. För-

äldrarådsmötena är väl förberedda från skolledningens sida och protokoll från mötena går ut till samtliga föräldrar. Både föräldrar, personal och ledning uppger att det är svårt att få föräldrarna engagerade i föräldrarådet. Föräldraengagemanget har också en tendens att avta ju högre upp i årskurserna eleverna kommer. Intresset och uppslutningen på föräldramöten varierar mycket mellan olika elevgrupper. Generellt är kontakten mellan hem och skola god och det finns en förtroendefull inställning dem emellan.

Det pågår ett medvetet arbete kring normer och värden på skolan. Höstterminen startar med introduktionsveckor där personal och elever arbetar på olika sätt för att konkretisera och befästa värdegrunden och målen under avsnittet normer och värden i läroplanen. Skolan har tagit fram ett dokument med förväntningar som skolan har på elever och föräldrar och förväntningar som elever och föräldrar kan ha på skolan. Dokumentet är formulerat på ett positivt och främjande sätt och utgör också underlag för diskussioner och aktiviteter under introduktionsveckorna. Detta arbete har medfört att respekten för den gemensamma fysiska och psykosociala miljön har förbättrats på skolan. Dessutom har elever och lärare tillsammans tagit fram regler för den egna klassen och förskoleklassen. Inspektörsteamet bedömer stämning, förhållningssätt och attityder bland elever och personal som gott på skolan.

I samtalen som fördes beskrevs det reella elevinflytandet över lärandet på olika sätt och någon gemensam strategi finns inte på skolan. Ett exempel är att eleverna inom bestämda ramar kan styra över veckans arbete och fördelning av tid och arbetsuppgifter. Ett annat exempel är att eleverna kan välja mellan olika uppgifter och motivera sitt val. Vid lektionsbesöken såg inspektörsteamet exempel på stor variation på omfattningen av elevinflytandet. Inspektörsteamet uppmärksammade också den enskilda lärarens betydelse för elevens möjlighet till inflytande. Elevernas uppfattning är att möjligheten till inflytande minskar ju högre upp i årskurserna de kommer. Detta kan bland annat bero på att kursplaner och kunskapsmål är föga kända av eleverna. Vid utvecklingssamtalen är eleverna delaktiga vid formulerandet av egna framtidsytande målbeskrivningar. I förskoleklassen har barnen möjlighet att påverka vilket tema gruppen skall arbeta med.

Skolan har rutiner för att systematiskt förebygga och motverka alla former av kränkande behandling. Det finns ett antimobbingsteam som består av rektorn, lärare och specialpedagog vilka träffas regelbundet. Från och med årskurs 3 väljs två kamratstödjare från varje klass. För att bli kamratstödjare får eleven söka uppdraget och motivera varför han/hon vill vara kamratstödjare. De utvalda kamratstödjarna får utbildning och handledning, ca två gånger per månad, för att känna sig trygga i sitt uppdrag. Bland annat lär de sig olika lekar, som de håller i på rasterna, för att skapa gemenskap bland eleverna. De vuxna befinner sig på utvalda platser under rasterna där det ibland kan vara oroligt. Förhållningssättet på skolan att alla barn är allas barn medför att personalen ingriper omgående när något inträffar. Om ett mobbningsfall blir känt kontaktas antimobbingsteamet. En modifierad variant av Farstametoden används på skolan vilket innebär att samtal förs med offer och föräldrar medan mobbaren får ansvaret att själv meddela sitt hem. Föräldrarna som deltog i samtalet framförde en stark önskan, att bli kontaktade omedelbart av skolan om deras barn skulle utföra en kränkande handling av något slag. Inspektörsteamet vill göra skolan

uppmärksam på att det är skolans uppgift att fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation. Det förekommer enstaka konflikter mellan eleverna på skolan men sällan någon regelrätt mobbning. Vid konflikter informerar och samverkar skolan med hemmen.

Skolsköterska är tillgänglig på skolan 18 timmar per vecka och genomför hälsokontroller och vaccinationer enligt de rutiner som gäller för skolsköterskorna i Helsingborgs kommun. Vid behov finns tillgång till skolläkare. Antalet timmar för skolsköterskan kommer att utökas från och med hösten 2004 och på skolan är ambitionen att på sikt ha en tjänst på 100 procent. En psykolog är också knuten till skolan. Skolan arbetar hälsofrämjande genom att samtliga elever har idrott minst 120 minuter per vecka för att nå läroplanens mål om fysiska aktiviteter. Dessutom ger skolans idrottsprofil goda förutsättningar för hälsofrämjande arbete. Skolan anlitar också externa resurser i det förebyggande hälsoarbetet i till exempel olika ungdomsfrågor som sex och samlevnad, droger med mera.

Sammanfattningsvis genomförs på Högastensskolan ett aktivt och medvetet arbete kring värdegrundsfrågorna. Samverkan med elever och föräldrar kring förhållningssätt, den fysiska och psykosociala arbetsmiljön samt för att främja lärandet är av god kvalitet. Elevernas möjlighet till daglig fysisk aktivitet är av mycket god kvalitet. Dock bedömer inspektörsteamet att arbetet i elevernas formella samverkansorgan kan utvecklas för att skapa större inflytande och delaktighet. Likaså kan elevernas inflytande förbättras så att de successivt, efter ålder och mognad, utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan. Ett medvetet och systematiskt arbete av god kvalitet pågår för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling. Emellertid är inte Farstametoden till fullo i överensstämmelse med gällande läroplan. Det är skolans uppgift att fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation. Att lägga ansvaret på den mobbade eleven att informera hemmet i ett mobbningsfall är inte tillfredsställande.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

I Högastensskolan finns lokalt bearbetade kursplaner som personalen gemensamt arbetat fram. Till dem kopplas betygsriterier för att tydliggöra kraven i kunskapsmålen för elever och föräldrar. Ett arbete är påbörjat på skolan för att revidera och utveckla de lokalt bearbetade kursplanerna för att de ska komma att bli ett tydligare stöd för lärandet. I samtalen med lärarna framkom, att det varierar mellan lärarna huruvida de har kursplanerna till grund för egen plane-

ring och den enskilde elevens planering, eller om planeringen till större del grundar sig på läroböckerna.

Organisationen är flexibel och arbetet äger rum i olika grupper och konstellationer, för att främja samverkan mellan de lärande och för olika behov av stöd. Försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan är positivt och utvecklande för skolan. Det ger en större frihet att utforma undervisningen och underlättar ett tematiskt och individanpassat arbetssätt.

Specialpedagogen har tagit fram ett program för screening av elever i åldrarna 6-15 år, i ämnena svenska, matematik och engelska. Utifrån resultaten på screeningen gör specialpedagogen en sammanställning. Vid varje läsårs början utgör detta underlag för pedagogiska diskussioner tillsammans med lärarna om elevernas utvecklingsnivå och fördelning av resurser. Extra stöd ges i huvudsak i ämnena svenska, matematik och engelska vilket kan kopplas till det goda resultatet på de nationella ämnesproven i skolår 5 och 9. Inspektörsteamet bedömer att samtliga elever, oavsett ämne och med utgångspunkt i betygen för årskurs 9, ska ges det stöd de är i behov av för att nå kunskapsmålen i årskurs 5 och 9. För de elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen skrivs åtgärdsprogram tillsammans med föräldrarna.

Specialpedagogen arbetar såväl handledande gentemot lärarna som med små grupper av elever samt enskilt med eleverna. För att ytterligare säkra elevernas kunskapsutveckling och skapa kontinuitet och trygghet för eleverna har varje elev en mentor. Skolans elevvårdsteam består av rektorn, skolpsykolog, skol-sköterska, socialsekreterare och specialpedagoger. Elevvårdsteamet träffas två gånger per månad samt därutöver vid behov. Skolan har fungerande rutinerna för att identifiera och åtgärda behov av stöd och att möta olika funktionshinder.

För att se till elevernas behov av variation och helhetsperspektiv är skolan organiserad i elevgrupper om 25 till 60 elever. Varje årskurs utgör en elevgrupp. Till varje elevgrupp, från årskurs 4, hör minst tre lärare med olika kompetenser för att ge större bredd på undervisningen. Lärartätheten i elevgrupperna varierar efter behov, ibland passar det med en lärare och en stor grupp elever, för att vid andra tillfällen passa med flera lärare när eleverna behöver mer individuell hjälp. Det tematiska arbetssättet används i högre grad i de lägre årskurserna än i de högre. Lärarna uppger att det är svårare att utnyttja varandras kompetenser i de högre årskurserna eftersom lärarna är mer ämnesinriktade och har svårt att hitta vägar för att i större utsträckning integrera olika ämnen.

Från årskurs 4 har eleverna möjlighet att välja ett av profilämnena idrott, musik eller slöjd. Antagningsprov till profilämnena förekommer inte, eleverna väljer profil först efter att de har börjat på skolan. Skolans idé är att en kulturell identitet skapar självförtroende. Personalens och föräldrarnas uppfattning är att elevernas starka engagemang i sina profilämnen smittar av sig på det övriga skolarbetet vilket inspektörsteamet vid besöket fick uppleva. Inspektörerna såg goda exempel på studiemotiverade, positiva och aktiva elever. Utöver den ordinarie undervisningstiden har eleverna ca 150 minuter per vecka till sitt profilämne. Det är stor bredd inom profilämnena och eleverna har möjlighet att arbeta med olika aktiviteter och metoder, lära olika instrument samt sång och körsång. I profilämnena har eleverna möjlighet till breddning och fördjupning av sina kunskaper. Man arbetar också med olika projekt inom profilämnena

som kan rikta sig både inåt i organisationen och utåt i samhället. Inspektörsteamet bedömer att profilämnena är till för alla elever och har inte ett elitistiskt syfte. Eleverna bedöms efter sin egen förmåga och resultaten jämförs i förhållande till den egna utvecklingen. I samtalen som fördes under besöket framkom, att elever med till exempel motoriska funktionshinder kan delta i idrott utan bli eller känna sig nedvärderade.

Det finns rutiner för samverkan och övergång mellan förskola, förskoleklass och de olika årskurserna.

I förskoleklassen och grundskolan förs regelbundna utvecklingssamtal minst två gånger per år. Elevens mentor ansvarar för utvecklingssamtalet och den individuella utvecklingsplanen och portfolion används som underlag vid samtalet. Elev, föräldrar och mentor följer upp elevens personliga mål och sätter upp nya framtidsmål för eleven.

Utifrån de samtal som fördes med eleverna bedömer inspektörsteamet att information och vägledning inför gymnasievalet inte i alla delar är tillfredsställande.

Skolan följer systematiskt elevernas kunskapsutveckling genom den individuella utvecklingsplanen, portfolion, nationella ämnesprov i skolår 5 och 9, tester och diagnoser. Genom studier av betygsammanställningar och resultaten på de nationella ämnesproven bedömer inspektörsteamet att betygssättningen inte i alla delar är likvärdig samt att skolan lägger större fokus på svenska, engelska och matematik än övriga ämnen. (Se under avsnitt Kunskaper)

På skolan pågår ett antal intressanta projekt. Bland annat samverkar Högastensskolan med Raus Planteringsskola i ett kulturellt Afrika-projekt (Mira) för att skapa intresse för fred och integrationsfrågor. Eleverna arbetar med Afrika som världsdel på olika sätt och integrerar alla ämnen i temat. Brevväxling mellan eleverna i Sverige och Gambia ingår också som en del i projektet. Projektet skall redovisas för allmänheten genom olika kulturella uttrycksformer som till exempel en konsert tillsammans med Helsingborgs symfoniorkester. Högastensskolan har olika projekt ute i samhället och goda kontakter med olika föreningar. Studiebesök görs hos olika hantverkare och designers, inom profilämnet slöjd. Inom profilämnet musik arrangeras konserter, både egna och i samarbete med andra arrangörer och eleverna uppträder på bland annat Helsingborgs olika scener. Olika idrottsarrangemang och turneringar genomförs inom idrotten. Högastensskolan har en medveten och mycket utvecklad samverkan med arbetsliv, föreningsliv, samhälle och kulturella aktörer.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att undervisning av god kvalitet pågår på Högastensskolan samt att organisationen är flexibel och fungerande för att möta elevers olika behov. Eleverna har till stora delar möjlighet att utveckla sitt eget sätt att lära, väl i överensstämmelse med kunskapssynen och synen på lärande som uttrycks i läroplanen. Profilämnena skapar engagemang och intresse hos eleverna och gör dem studiemotiverade och aktiva i sitt lärande. Högastensskolan samverkar med mycket god kvalitet med arbetsliv, föreningsliv, samhälle och kulturella aktörer. Inspektörsteamet bedömer dock att betygssättningen inte i alla delar är likvärdig samt att skolan lägger större fokus på svenska, engelska och matematik än övriga ämnen. Eleverna skall ges stöd i

samtliga ämnen där det kan befaras att de inte når målen i årskurs 5 och 9. Vidare bör de studie- och yrkesorienterande rutinerna för en adekvat information och vägledning utvecklas.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

I Högastensskolan anser rektorn, att med Helsingborgs nuvarande organisation för skolan med en gemensam Bildningsnämnd, har styrningen från nämnd och förvaltning blivit starkare och friutrymmet har minskat i rektorsområdet. Utvärderingar av verksamheten, styrs i högre grad av Bildningsnämndens handlingsplan och vad som ska redovisas i kvalitetsredovisningen, än av skolans egna behov av utvärdering för att driva skolutveckling.

Förutom rektorn för området finns en biträdande rektor med 1,0 tjänst och på förskolan finns en "husansvarig" med 0,25 tjänst. I de olika arbetslagen finns arbetslagsledare som har tid för att utföra arbetslagsledaruppdraget, dock utan att ha arbetsgivaransvar. Rektor har ett ledningsråd för skolan där biträdande rektorn, husansvarig för förskolan och arbetslagsledarna ingår. I ledningsrådet förs bland annat pedagogiska diskussioner som förs vidare till arbetslagen via arbetslagsledarna.

Rektorn har det övergripande ledningsansvaret för den pedagogiska, personalledande och administrativa utvecklingen. Biträdande rektorn har huvudansvar för arbetsmiljö, lokaler och viss pedagogisk ledning och utveckling. Tidigare fanns ingen tydlig ansvarsfördelning mellan rektorn och biträdande rektorn utan de arbetade tillsammans kring det flesta ärendena. Vid inspektionstillfället beskrev både ledning och personal att ledningen av skolan blivit tydligare och enhetligare i och med en klarare ansvarsuppdelning mellan rektorn och biträdande rektorn. En gång per vecka finns gemensam tid avsatt för arbetslagen. Varannan vecka ägnas tiden åt pedagogiska diskussioner som arbetslagsledaren håller i. Ibland styr rektorn vad som ska diskuteras och ibland bestämmer arbetslaget vad som ska diskuteras. Varannan vecka används tiden till information och planering i arbetslagen. Rektor kräver in protokoll från arbetslagsråden.

Det är tydligt vem som är rektor på skolan och föräldrarna har stort förtroende för henne. Elever och personal har också stort förtroende för rektorn men upplever dock inte rektorn som speciellt synlig i verksamheten. Inspektörsteamet uppfattade en brist på överensstämmelse i synen på ledarskapet hos personalen. Lärarna i de lägre årskurserna ser rektorn som lyssnande, stöttande och drivande. Medan lärarna i de högre årskurserna anser att skolans pedagogiska idé med elevgrupper, innebär att de just nu arbetar i två system och att det krävs en tydligare pedagogisk ledning, för att få den pedagogiska idén att genomsyra hela

skolan. Huruvida svårigheterna att genomdriva den pedagogiska idén beror på rektorns pedagogiska ledning eller på lärarnas vilja eller möjlighet att genomföra metoden tar inte inspektörsteamet ställning till. Men ur ett elevperspektiv är det av vikt att skolan har ett enhetligt system och en enhetlig pedagogisk grundsyn genom hela grundskoletiden.

Det bedrivs ett kontinuerligt kvalitetsarbete på skolan bestående av utvärderingar som görs under läsåret av elever, föräldrar och personal. Resultatet av utvärderingarna används som underlag för diskussioner med personal och föräldrar för utveckling av skolan. Utvärderingarna utgör också underlag för skolans kvalitetsredovisning.

Den lokala arbetsplanen är under omarbetning för att anpassas till förändringar på skolan, som på grund av skolnedläggningar i kommunen, ska ta emot fler elever framöver. Beskrivningen i den lokala arbetsplanen, av hur målen för utbildningen ska nås, kan göras mer konkret för att ytterligare förtydliga färdriktningen och den pedagogiska idén på skolan.

Sammanfattningsvis är ledningen av Högastensskolan väl förtrogen med den dagliga verksamheten och tar ansvar för de övergripande funktionerna som beskrivs i läroplanen. Skolan har även ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete där resultaten utgör underlag för att förändra och förbättra verksamheten. Inspektörsteamet bedömer att ledning och styrning av skolan samt kvalitetsarbetet är av god kvalitet. Dock kan den pedagogiska ledningen ytterligare stärkas utifrån de nationella styrdokument, för att skapa ett enhetligt system och en gemensam pedagogisk grundsyn på skolan.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I Högastensskolan utgörs elevens val av profilämnena, där eleven har möjlighet att fördjupa och bredda sina kunskaper. Elever och föräldrar anser att profilämnet är det val eleven vill ha. Det finns också möjlighet att byta profilämne om eleven upptäcker att det inte blev som förväntat. Rektorn uppger att fler profilämnen kommer att erbjudas framöver utifrån önskemål från eleverna. Till exempel kommer media att erbjudas som ett profilämne från och med hösten 2004. Inspektörsteamet bedömer dock att skolans sätt att hantera elevens val inte till fullo motsvarar nationella intentioner.

På skolan erbjuds spanska, tyska och franska som språkval. För elever som inte väljer ett modernt språk erbjuds svenska och/eller engelska. Undervisningen fungerar som stöd för de elever som har svårigheter att nå målen i dessa språk. Modersmålsundervisning tillgodoses i önskad utsträckning och är förlagd utanför skoltid. Svenska som andraspråk används som stöd för eleverna och tillämpas inte som ett eget ämne med egen kursplan.

Det framkom att det samlas in pengar för att täcka en del av kostnaderna vid klassresor, studiebesök med mera. Insamlingen sker genom olika aktiviteter, försäljning eller genom att lägga mellan 25 till 50 kronor i en klasskassa per månad. Eleverna erbjuds inte att delta om de inte bidrar med pengar, i sådana fall går skolan in och tar kostnaden fullt ut. Inspektörsteamet bedömer dock att det inte kan ses som enstaka inslag eller en obetydlig kostnad för eleven.

Vid inspektionstillfället fanns ett antal elever med olika funktionshinder på skolan. I förhållande till dessa elever har både vuxna och elever ett mycket professionellt, tillåtande och respektfullt synsätt. Inspektörsteamet bedömer att det finns en mycket god beredskap och likvärdig tillgång till utbildning på skolan.

Elever och föräldrar informeras om utbildningen genom till exempel föräldramöten, föräldraråd, utvecklingssamtal, skriftlig information från rektorn samt genom skolans hemsida. Möjlighet till studie- och yrkesorientering inför gymnasievalet var föga känt av föräldrarna.

Sammanfattningsvis ges eleverna på Högastensskolan till stora delar den utbildning och omsorg som krävs enligt författningarna. Beredskapen för elever med olika funktionshinder är mycket god. Elevens val erbjuds inom profilämnena och temaarbeten. Inspektörsteamet bedömer att detta arbetssätt inte till fullo motsvarar intentionerna bakom elevens val. Likaså bör undervisningen i svenska som andraspråk bedrivas utifrån kursplanen för ämnet och inte utformas som ett stöd för eleven. Vidare vill inspektörsteamet göra skolan uppmärksam på att utbildningen i grundskolan skall vara avgiftsfri och endast enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad får förekomma. Det är av vikt att skolan ser över rutiner för insamlande av medel för studieresor och annat. Informationen om skolans mål i läroplanen och kursplanerna samt studie- och yrkesorienteringens syfte och funktion, kan förbättras och göras tydligare för elever och föräldrar.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I Högastensskolan har personalen adekvat utbildning för de tjänster som de innehar. I samtalen med föräldrar och elever framkom att de anser lärarna mycket kompetenta överlag. Det är 2,3 specialpedagoger anställda på skolan. I förskoleklassen är 1,75 förskollärare och 1,0 fritidspedagog anställda. Personal-

bemannning och gruppstorlekar på skolan upplevs som rimliga. Rektorn har många års erfarenhet som ledare och har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Biträdande rektorn genomgår för tillfället den statliga rektorsutbildningen.

Personalens kompetensutveckling har varit kopplad till de prioriterade målen och styrs av vad som är på gång i verksamheten t.ex. portfolio, individuella utvecklingsplaner och lärostilar (Human Dynamics). Det finns möjlighet till både generell och individuell kompetensutveckling. Arbetslagen förfogar över medel till bland annat kompetensutveckling och läromedel.

Skolan tillhandahåller läromedel för en tidsenlig utbildning, standard och tillgång är mycket god. Mitt i skolan finns ett välutrustat och modernt mediatek med datorer, studieplatser, bibliotek och en mindre föreläsningssal, utrustad med läktare och videokanon. Mediateket är bemannat under hela skoldagen vilket säkrar kvaliteten på verksamheten, likaså kan driftstopp på datorerna åtgärdas direkt.

Lokalerna är ändamålsenliga och välutrustade för att svara mot skolans arbets sätt och pedagogiska idé. Skolmåltiderna upplevs dock av eleverna som stressiga, eftersom de måste äta i olika omgångar på grund av att matsalen inte rymmer så många elever. Varje elevgrupp har tillgång till ett stort delbart arbetsrum och ett grupprum. Arbetsrummet kan med hjälp av vikkvägg eller glasade dörrar omvandlas till grupprum, anpassade efter olika gruppstorlekar. Skolan har en stor musiksall med teaterutrustning och inspelningsstudio, samt en ny idrottshall som rymmer skolans alla idrotter. En mycket välutrustad lärosal finns för de naturorienterande ämnena. Lärosalen ger goda förutsättningar för skolan att leva upp till målen i kursplanerna för de naturorienterande ämnena.

Sammanfattningsvis finns på skolan resurser av mycket god kvalitet för att eleverna skall ha möjlighet att nå de nationella målen. Lokalerna är väl utrustade och väl anpassade för undervisning enligt läroplanen och utgör en god läromiljö för eleverna. Tillgängligheten för funktionshindrade är bra. Lärarna har adekvat utbildning för den undervisning de ska bedriva och erbjuds kompetensutveckling utifrån styrdokument, mål och individuella behov.

Sammanfattande bedömning

Inspektörsteamet bedömer att verksamheten i Högastensskolan övergripande är av god kvalitet och erbjuder en trygg och befrämjande miljö som ger eleverna ett lustfyllt lärande. Förutsättningarna för att regelbundet bedriva daglig fysisk aktivitet, samverkan med olika organisationer i samhället samt skolans lokaler och tekniska utrustning är av mycket god kvalitet.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- göra kunskapsmål och betygskriterier kända för elever och föräldrar,
- erbjuda stöd i samtliga ämnen för de elever som befaras att inte nå kunskapsmålen i skolår 5 och 9,
- följa resultaten systematiskt i alla ämnen för högre måluppfyllelse,

- insatser bör göras för att utveckla arbetet i elevernas formella samverkansorgan samt kring elevernas reella inflytande över utbildningen,
- analys av det pågående pedagogiska utvecklingsarbetet för att skapa en enhetlig pedagogisk plattform,
- arbetet med betyg och bedömningar bör förbättras för en likvärdig betygsättning,
- elevens val bör utvecklas både vad gäller omfattning och innehåll,
- undervisningen i svenska som andraspråk bör tydligare bedrivas utifrån kursplanen för ämnet,
- studie- och yrkesorienteringens syfte och funktion bör förbättras och göras tydligare för elever och föräldrar samt
- utbildningen i grundskolan skall vara avgiftsfri och rutiner för insamlande av medel för studieresor och annat bör ses över.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Arbetet med kränkande behandling sker inte på ett sådant sätt att föräldrarna fortlöpande informeras om elevens skolsituation (Läroplanen för det offentliga skolväsendet 2.4 Skola och hem).

Datum	Ort
2004-10-08	Lund

Ebba Svartz
Per-Ingvar de la Motte